

ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ УГОРСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія.

Випуск 2 (44)

УДК 811.511.141'373.3+37.016:81'243

DOI:10.24144/2663-6840/2020.2(44).332–337

Талабірчук О. Фразеологізми у процесі викладання угорської мови як іноземної; кількість бібліографічних джерел – 8; мова українська.

Анотація. У статті розглядається не з'ясоване досі мовознавче питання – роль фразеологізмів у процесі викладання угорської мови як іноземної. Відзначено важливість фразеологізмів під час вивчення мови як іноземної, адже вони виражають духовне надбання кожного народу, виступають своєрідними представниками лінгвокультури, розширюють словник студента, сприяють розвитку інтересу до вивчення іноземної мови, формують уміння розуміти зміст автентичних текстів. У зв'язку з актуальністю вивчення угорської мови студентами у ВНЗ зростає потреба і в осмисленні фразеологізмів у процесі опанування угорської мови як іноземної, зокрема їхньої ролі у формуванні в українськомовного студента комунікативної компетенції.

Аналіз досліджень засвідчив, що питання залучення фразеологічних одиниць (далі – ФО) у процес викладання угорської мови як іноземної ні в угорській, ні в українській лінгводидактиці ще не ставало предметом окремого дослідження. Детально у статті розглянуто класифікації фразеологізмів, розроблені Ш. Каросем, Л. Гадровичем та Я. Жем'єсі. Саме класифікація останнього вченого взята за основу під час вибору ФО, що рекомендуються до вивчення. Також узято до уваги рекомендації Б. Гіої стосовно необхідності на початковому етапі вивчення мови засвоєння граматичних форм ФО як лексичних, тобто без жодного граматичного пояснення.

У статті обґрунтовано необхідність формування фразеологічного мінімуму як складника угорської лінгводидактики, зокрема під час викладання угорської мови як іноземної. Розглянуто можливий метод вивчення ФО – навчальні картки, а також звернено увагу на важливість включення фразеологічного матеріалу у вправи та тексти, які даються студентам для опрацювання. Наголошено на доцільності поступового, поетапного введення фразеологізмів до словникового запасу студентів із розрахунку на 15 лексичних одиниць вивчати 1 фразеологізм. Запропоновано перелік фразеологізмів для вивчення на початковому етапі засвоєння угорської мови, на рівні володіння «елементарний користувач».

Ключові слова: фразеологія, фразеологічні одиниці, фразеологічна система, сталий вислів, угорська мова як іноземна.

Постановка проблеми. Фразеологія як розділ мовознавства активно розвивається як в українській, так і в угорській мові з початку ХХ століття, що прослідковується в численних напрацюваннях із цієї галузі. Проте донині не з'ясованими залишаються ще деякі питання, зокрема і роль фразеологізмів у процесі викладання угорської мови як іноземної. Загалом фразеологізми посідають важливе місце під час вивчення іноземних мов, адже виступають самобутнім засобом вираження духовного багатства кожного народу. Оскільки фразеологічні одиниці – «найбільш помітні й своєрідні репрезентанти лінгвокультури, зафіксовані в мові» [Венжинович 2019, с. 13], то очевидно, що вони потребують окремої уваги під час вивчення будь-якої мови як іноземної, бо ж процес засвоєння іноземної мови передбачає в підсумку міжкультурну комунікацію. Фразеологічна система кожної мови має у своєму складі специфічні фразеологічні одиниці, особливо це помітно під час дослідження неспоріднених мов, до яких і належать угорська та українська. З огляду на те, що викладання угорської мови як іноземної останнім часом набуло в Україні більшої актуальності через упровадження угорської мови як іноземної в навчальних закладах, у першу чергу нас цікавить роль фразеологічних одиниць у процесі викладання угорської мови як іноземної для студентів ВНЗ.

Аналіз досліджень. Питання залучення фразеологічних одиниць у процес викладання угорської мови як іноземної ні в угорській, ні в українській

лінгводидактиці ще не ставало предметом окремого дослідження. Побіжно про залучення фразеологічних одиниць у процес викладання угорської мови як іноземної йдеться у статті Б. Гіої. Загальнотеоретичні питання угорської фразеології розкриті у працях О. Нодь Габора, Й. Югаса, Ш. Кароя, Л. Гадровіча, Е. Розгоніній, Я. Жем'єсі, В. Бардоші, Т. Форгача та ін. Загалом із кінця 60-х рр. ХХ ст. в угорському мовознавстві фразеологічні дослідження досить популярні, зокрема й зіставлення фразеологічної системи угорської мови з фразеологічними системами інших мов, чому присвячено чимало дисертаційних робіт, підручників та монографій [Györke 2002, с. 7]. Наприклад, контрастному зіставленню російських та угорських соматичних фразеологізмів присвячена дисертація З. Дерке [Györke 2002]. Описом фразеологічної системи угорської мови з функціональної точки зору займається комунікативна лінгвістика, яка утворилася як інтегрована галузь науки, заснована на здобутках функціональної граматики, текстології, логічного синтаксису, семіологічної граматики, ономазіології, мовознавчої прагматики та психолінгвістики [Györke 2002, с. 8]. В угорськомовній фаховій літературі вперше здійснив дослідження фразеологічних одиниць з точки зору комунікативної лінгвістики Вільмош Бардоші. Питанням дослівного перекладу російських фразеологізмів угорською займалася К. Клауді. У статті Е. Берти проаналізовано фразеологізми із соматичним компонентом у сучасній угорській та українській мовах [Берта 2017].

Певні напрацювання у сфері угорсько-російської та угорсько-української фразеології наявні в галузі лексикографії. Зокрема, варто згадати «Русско-украинско-венгерский фразеологический словарь», що вийшов друком 1985 р., укладачами якого були В. Лавер та І. Зикань. 2009 р. побачили світ «Українсько-угорський словник сталих словосполучень та виразів» та «Угорсько-український словник сталих словосполучень та виразів», укладачем яких є П. Лизанець. Вони містять, окрім фразеологізмів, ще й прислів'я і приказки, крилаті вислови, сталі словосполучення-вирази, до яких відносять ті, що «вживаються послідовно з однаковими значеннями, мають постійний лексичний склад із незмінними граматичними значеннями, порядок слів яких не піддається, окрім дуже рідких випадків, інверсії, а також тим, що вони часто вживані всіма носіями як української, так і угорської мов» [Лизанець 2009, с. 8–9]. Словники налічують близько 9000 найбільш уживаних українських та угорських сталих словосполучень і виразів, їхні відповідники й синоніми. У нашій праці, подаючи відповідники угорських ФО, сталих словосполучень та висловів українською мовою, ми користуваємось саме цими словниками.

Мета статті – розглянути роль фразеологічних одиниць у формуванні в українськомовного студента комунікативної компетенції у процесі вивчення угорської мови як іноземної. Реалізація мети передбачає вирішення таких **завдань**: здійснити огляд літератури із зазначеної теми; проаналізувати класифікації фразеологізмів в угорській мові; узагальнити методологічні поради щодо засвоєння угорських фразеологізмів; сформувати фразеологічний мінімум для вивчення на початковому етапі засвоєння угорської мови, на рівні володіння «елементарний користувач» та дібрати відповідники найуживаніших угорських фразеологізмів українською мовою.

У статті використовується **метод фразеологічного опису**, для застосування якого вжито прийоми інтерпретації, узагальнення, класифікації різних типів ФО, систематизації, а також **зіставний** метод.

Виклад основного матеріалу. В угорському мовознавстві існує декілька класифікацій фразеологізмів. Згідно з класифікацією Шандора Кароя, який в угорській мовознавчій літературі розглядає фразеологію в найширшому значенні, ФО поділяються на п'ять груп [Károly 1970, с. 396]. До ФО науковець відносить не лише фразеологізми, фразеологічні зрощення та ідіоми, а й такі вислови, як напр. *'kék ég'* – *синє небо*, певні шаблонні вислови що утворюються через моду чи зручність, напр. *'a legjobbakat kívánom'* – *бажаю всього найкращого*.

Кардинально відмінний підхід до фразеологізмів простежується у працях Ласло Гадровича. Увага дослідника зосереджена на дослідженні історичного аспекту розвитку угорської фразеології, аналізуючи критерії класифікації фразеологізмів, він не бере до уваги усталені формальні та семантичні особливості, а досліджує ФО в їхньому історичному розвитку на прикладах уживання їх у текстах [Hadvovics 1995].

Янош Жем'єї поділяє фраземи сучасної угорської мови на п'ять груп. До першої відносить **звичні вислови (фразеологічні групи слів)**. Згідно з його трактуванням, «звичні вирази – це словосполучення, ужиті в їх первісному значенні. Однак це не означає, що одне чи кілька слів, з яких вони складаються, не можуть мати переносного значення» [Zsemlyei 2014, с. 56]. У межах цієї групи дослідник виділяє ще 5 підгруп, а саме:

1) Звороти з сильним позиційним обмеженням, які вживаються в спілкуванні чи народних казках, але вони не мають особливого стилістичного впливу: *hogy vagy?* – 'як справи?'; *mi újság?* – 'що нового?'; *annyi baj legyen!* – 'невелика біда / лихо!; велика вага / важниця; велике диво; стільки би шкоди; невелика біда; невелике лихо' тощо.

2) Описи, понятійний зміст яких можна висловити й одним дієсловом, не мають особливої живописності, але роблять стиль більш урочистим чи формальним: *elismerésre talál* – 'бути схваленим'; *írásba foglal* – 'фіксувати на папері' тощо.

3) Повсякденні вислови живописного характеру, що не мають справжньої ясності та краси, зазвичай використовуються в жартівливому мовленні, хоч у них відчувається прагнення до вибірковості: *a feledés homályába vész* – 'відходити (відійти в минуле); ставати (стати) легендою / казкою; канути в Лету; піти в непам'ять, забуття'.

4) Візуальні вислови, які при сильному формальному зв'язку виражають смисл із сильнішим чи слабшим настроєм, зміна значення в них здається природною, а розшифрування образу у вислові не ускладнює роботу читача: *kutyá baja* – 'живий-здоровий; здоровий, як бик / дуб'; *sírva fakad* – 'розплакатися; розридатися'; *töri a fejét valamin* 'сушити / морочити / ламати (собі) голову над чим-н.; сушити (собі) мозок чим-н.; морочитись над чим-н.'

5) Спеціальні терміни виражають кількома словами однакові поняття; вони не мають емоційності, проте у фаховій літературі незамінні: *egyszerű mondat* – 'просте речення' тощо [Zsemlyei 2014, с. 56].

До другої групи ФО дослідник відносить **приказки, примовки**. Під приказкою автор розуміє таку фразеологічну одиницю, що складається з кількох слів із багатим атмосферним змістом, значення якої не є простою сумою значень її складових елементів [Zsemlyei 2014, с. 57]. Приказки можуть бути кількох видів:

1) Дієслівні структури: *lóvá tesz/tett* – 'замазувати (замазати) очі кому-н.; водити за носа / за ніс кого-н.; посадити в калошу; обманути кого-н.; підвести кого-н.'

2) Приказки з іменниками: *anyámasszony katonája* – 'молодець проти овець, а проти молодця і сам вівця; боягуз'; *fából vaskarika* – 'безглуздя; нісенітниця; дурниця; капустяна голова'.

3) З прикметниками: *burokban születet* – 'у сорочці народитися'.

4) Прислівникові: *saját szakállára* – 'на свій страх і ризик'.

5) Із паралельною будовою: *se pénz se posztó* – ‘ні грошей, ні товару; ні кола, ні двора’.

6) Повні речення, що не потребують доповнення: *kibíjt a szög a zsákból* – ‘шила в мішку не сховаєш / втаїш; шило в мішку не втаїться’.

Третю групу становлять **приказки у формі порівнянь**. Учений Я. Жем’єи вважає їх фраземами у формі речень, що складаються з двох частин: з головного речення та порівняльного підрядного речення, яке має неповну структуру: *ravasz, mint a róka* – хитрий, як лисиця.

Четверту групу складають **прислів’я**. Прислів’я – це речення, ужиті в первісному чи переносному значенні, що містять якесь загальне спостереження, правду життя: *Legjobb az egyenes út* – ‘найкраща пряма дорога’; *Ki korán kel, aranyat lel* – ‘хто рано встає, тому Бог дає’. Між приказками та прислів’ями інколи буває важко помітити різницю. На думку дослідника, з логічної точки зору відмінність між ними полягає в тому, що приказка – це поняття, а прислів’я – вираження вердикту.

П’яту групу ФО, за Яношем Жем’єи, становлять крилаті вислови. У нашій статті послуговуватимемося саме цією класифікацією.

Бийло Гіоі, описуючи основні принципи навчання лексики під час викладання угорської мови як іноземної, стверджує, що внутрішня тематична структура словникового запасу відображає стратегічний курс викладання мови: від безпосереднього оточення учня до широкого середовища. Науковець відносить сюди такі теми, як сімейні відносини, робоче місце, школа, вулиця, пошта, ресторан, інформація про країну. До цього ж переліку, на думку вченого, належать і фразеологізми та ідіоматичні вислови, роль яких у процесі вивчення мови постійно зростає [Giau, с. 260–261]. Спираючись на дослідження Чобо Фьолдеші, науковець відзначає, що у мові співвідношення слів до фразеологізмів – 1:15, тож з огляду на мовну симетрію, разом із вивченням 10–15 лексичних одиниць бажано вивчати щонайменше 1 фразеологізм [Giau, с. 260–261].

Б. Гіоі рекомендує на початковому етапі вивчення мови граматичні форми ФО засвоювати як лексичні, тобто без жодного граматичного пояснення. До таких фразеологізмів учений відносить форми вітань та прощань. Погоджуючись із думкою дослідника, відзначимо, що на перших заняттях такі фразеологізми, що виражають звертання та особисті відношення, можна вивчати за допомогою давно відомого методу запитання–відповіді. Також для закріплення вивченого доцільно використовувати картки, на яких з одного боку, наприклад, вітання написано угорською мовою, а на звороті – українською. Кожен студент має свій пакет карток, які може використовувати до тих пір, поки повністю не засвоїть усі ФО. Як правило, після кількох занять студенти вже не мають потреби підглядати у картки, а використовують у мовленні такі сталі вислови вільно. Ці картки, особливо, коли вже їх нагромаджується кілька десятків, зручно використовувати для повторення. Також їх можна використовувати у процесі заняття для роботи в парах або в групі.

Нижче наведемо конкретні приклади вітань, прощань та сталих висловів, які вивчаються на початковому етапі як лексичні.

Jó reggelt kívánok! Jó reggelt! Бажаю доброго ранку! Доброго ранку!

Jó napot kívánok! Jó napot! Бажаю доброго дня! Добрий день!

Jó estét kívánok! Jó estét! Бажаю доброго вечора! Добрий вечір!

Jó éjszakát kívánok! Jó éjszakát! / Jó éjt! На добраніч! Добраніч!

Szia! / Szervusz! Привіт! та Бувай!

Sziasztok! / Szervusztok! Привіт! / Бувайте! (вітання / прощання до багатьох осіб)

Csókolom! Цілую!

Kezét csókolom! Цілую ручки!

Viszontlátásra! Viszlát! До побачення! Бувай!

Viszonthallásra! Зіздвонимося!

Як бачимо, до сталих висловів дослідник відносить і одиниці мовленнєвого етикету. Напр., під час знайомства угорці вживають фразу *Nagyon örülök* – ‘дуже приємно / дуже радий’. Подяка виражається словом *Köszönöm* – ‘дякую’ та висловом *Köszönöm szépen* – ‘щиро дякую’. Для вибачення використовуються слова *Elnézést / Bocsánat* – ‘вибачте’ та сталий вислів *Bocsánat a zavarásért!* – ‘пробачте / вибачте за турботи!’

Вивчення ФО повинно відбуватися поступово. Після засвоєння відносно простих сталих висловів поетапно потрібно вводити також і складніші форми фразеологізмів, адже їхнє незнання призводить до нерозуміння висловлювання навіть тоді, коли окремі слова, які його складають, зрозумілі. Комунікативна компетенція студентів не може сформуватися без достатньої кількості ФО, зокрема таких, які складають основу угорської мови, часто вживаються та надають висловлюванню емоційності, образності та справжності. Знання фразеології не є самоціллю, саме вміння користуватися її засобами засвідчує високий рівень мовної культури студента, тому фразеологічний матеріал варто залучати у вправи та тексти, які даються студентам для опрацювання.

Для кращого засвоєння фразеологічних одиниць, окрім карток, варто рекомендувати студентам завести окремий словник. Можна порадишити записувати фразеологізми в алфавітному порядку або ж групувати за ключовим словом чи граматичною схожістю. Загальновідомо, що за наявності відповідника в рідній мові під час перекладу подається саме він, а не просто переклад значення слів, що складають фразеологізм. Проте, окрім цього, необхідно дуже докладно пояснювати студентам, у яких стилях чи контекстах доцільно вживати той чи той фразеологізм. Попри те, що існує багато етнокультурних фразеологічних паралелей, трапляються й досить відмінні за стилістичним забарвленням та сферою вживання фразеологізми. Якщо певна ФО угорської мови має два або кілька варіантів, що тотожні за значенням, то їх варто подавати разом. Це ж стосується і таких угорських фразеологізмів, яким в українській мові відповідають два чи більше сталі словосполучення, що

полегшує студентам розуміння значення та сфери вживання тієї чи тієї ФО.

Оскільки для вивчення ФО не відводяться окремі години та не розроблені методичні рекомендації, а також у більшості підручників з угорської мови як іноземної фразеологія або взагалі відсутня, або ж представлена мінімально, викладачі самостійно вирішують, які ФО подавати студентам для засвоєння. У цій статті ми пропонуємо перелік ФО для вживання на початковому етапі вивчення угорської мови, тобто на рівні володіння «елементарний користувач». Нижчеподані фразеологізми ми обрали на основі їхньої комунікативної значущості, частоти вживання в мові та стилістичних функцій. Також звертали увагу на те, щоб їхнє значення можна було витлумачити кількома словами. Звичайно, ми не претендуємо на повноту викладу матеріалу, а пропонуємо один із можливих варіантів їх відбору та засвоєння.

1. *A baj nem jár egyedül* – ‘біда / лихо ніколи не ходить одна / одне’.
2. *A boldogság két madara* – ‘синій птах щастя’.
3. *A botnak két vége van* – ‘палка / палиця на два кінці; палиця два кінці має; у палиці два кінці (один по мені, а другий – по тобі); палка з двома кінцями’.
4. *A cél szentesíti az eszközt* – ‘мета виправдує засоби’.
5. *A cigány is a maga lovát dicséri* – ‘усяка лишиця свій хвіст хвалить; усяк / кожен своє хвалить; усяк / кожен кулик своє болото хвалить’.
6. *A csodálkozástól sóbálvánnyá vált* – ‘застигнути від подиву’.
7. *A dolgot a kedvező oldaláról mutatja be* – ‘показувати товар лицем; показувати (показати) товар / крам з кращого боку’.
8. *A dolod el van intézve* – ‘усе гаразд; справу / діло полагоджено / зроблено; рибка в сітці’. *A dolog rendben van* – ‘усе гаразд / в порядку’.
9. *A falnak beszél* – ‘не звертати увагу на цю-н.; до стіни говорити’.
10. *A falra mászik (dühében)* – ‘лізти / дертися на стіну / на стінку (від гніву / злості)’.
11. *A fejébe vesz vmit* – ‘взяти в голову щось’.
12. *A fele sem igaz* – ‘там і половини правди нема’.
13. *A fellegekben jár* – ‘витати / літати в хмарах’.
14. *A föld alá süllyedne (szégyenében)* – ‘краще / ліпше крізь землю провалитися (від ганьби); готовий провалитися крізь землю; крізь землю піти’.
15. *A füle botját sem mozditja* – ‘і / навіть бровою не повести / не ворухнути / не поворухнути; (і) в ус не дути; (і) вусом не моргнути’.
16. *A haját tépi* – ‘рвати (порвати) волосся / коси (на собі / на голові)’.
17. *A hallgatás – beleegyzés* – ‘мовчання – знак згоди’.
18. *A hamut is mamunak mondja* – ‘давній як світ’.
19. *A hallgatás – beleegyzés* – ‘мовчання – знак згоди’.
20. *A hasát fogja nevetéstől* – ‘братися / триматися за живіт від сміху’.

21. *A hideg rázza vkitől, vmitől* – ‘мороз пробіг по шкірі від кого-н., чого-н.’

22. *A javát akarja vkinek* – ‘бажати кому-н. добра, всіх благ’.

23. *A kellemest összeköti a hasznossal* – ‘поєднати корисне з приємним’.

24. *A kellő időben* – ‘саме в раз / у самий раз; якраз; вчасно; своєчасно; у відповідний час’.

25. *A kutya sem tud róla* – ‘ніхто про це не знає’.

26. *A nyelve hegyén forog / van* – ‘крутитися / вертитися на язичі / на кінчику язика’.

27. *A régi nótát fújja* – ‘крутити / заводити шарманку / катеринку’.

28. *A saját baján tanul az ember* – ‘давні пригоди боронять від шкоди; вчитися на своїх помилках’.

29. *A száját húzgálja* – ‘відвертати (відвернути) ніс / носа від кого-н., від чого-н.; крутити носом’.

30. *Bámul, mint borjú az új kapura* – ‘дивиться як / мов баран / цап / теля на нові ворота’.

31. *Bele van bolondulva vkibe* – ‘бути до краю захопленим ким-н.; сліпма упадати (упасти) за ким-н.’;

32. *Benne van a pakliban* – ‘все може бути’.

33. *Bizony Isten* – ‘Йй – богу!’

34. *Bőven elég* – ‘більш, ніж достатньо’.

35. *Cigányútra megy* – ‘стояти / бути поперек горла цю-н.’

36. *Csak a száját tátja* – ‘ляпати / хляпати вухами; розпустити / розвісити вуха; гав ловити’.

37. *Csüörtököt mond* – ‘давати (дати) осічку; зіпсуватися; осіктися; відмовлятися’.

38. *Egészen más dologról van szó* – ‘з іншої опери; зовсім про інше йдеться; не про те мова’.

39. *Eget-földet ígér* – ‘обіцяти золоті гори; обіцяти гори-доли’.

40. *Egy cseppet sem* – ‘ні краплі / каплі / крихти / крихітки; анітрохи; анітрішечки; анітрішки; ні палинки’.

41. *Egy fenét* – ‘дідька / чорта лисого; чорта пухлого’.

42. *Egy mukkot sem ért* – ‘ні бе, ні ме, ні кукуріку не знати / не тямити не розуміти’.

43. *Egyszer hopp, máskor kopp* – ‘не все котові масниця (буде й великий піст); часом з квасом, а парою з водою; то густо, то пусто; сьогодні густо, а завтра пусто’.

44. *Esze ágában sincs vmi* – ‘і в гадці / думці немає / не було чого-н.’

45. *Eszébe jut vmi* – ‘приходити (прийти) в голову / до голови / на думку; спадати (спастися) на думку’.

46. *Ez magas neki* – ‘це для нього незбагненне’.

47. *Ez már igen!* – ‘оце річ! оце так! це вже щось!’

48. *Feherén feketén* – ‘чорним по-білому’.

49. *Ha adnak vedd el, ha ütnek, szaladj el* – ‘якщо дають бери, якщо б’ють – втікай / біжи’.

50. *Halad a korral* – ‘іти в ногу; не відставати від часу’.

51. *Ismeri, mint a rossz pénzt* – ‘знати, як облупленого’.

52. *Megáll az (ember) esze* – ‘не дати собі ради; не збагнути; ума не прибрати / не зібрати’.

Вищезазначені фразеологізми, одні з найбільш уживаних у щоденному спілкуванні угорців, використовуються у різних мовленнєвих ситуаціях та надають мові особливої виразності.

Висновки. Отже, під час викладання угорської мови як іноземної доцільно вводити фразеологізми вже з початкового рівня. Засвоєння фразеологізмів повинно відбуватися поетапно: спочатку

граматичні форми повинні вивчатися як лексичні, а згодом можна переходити до більш складних фразеологічних одиниць та пояснювати їх уживання в мовному дискурсі відповідно до рівня володіння мовою студентами. Не варто переобтяжувати словниковий запас студентів ФО, доцільно дотримуватися співвідношення 15:1, тобто на 15 лексичних одиниць вивчати 1 фразеологізм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Берта Е.Т. Фразеологізми із соматичним компонентом у сучасних угорській та українській мовах. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія*, 2017. Том 20. № 2. С. 54–62.
2. Венжинович Н. Фраземи з компонентами-соматизмами у творах М. Матіос та В. Шкляра. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*, 2019. Випуск 2 (42). С. 13–21.
3. Лизанець П. Українсько-угорський словник сталих словосполучень та виразів. Ужгород: Карпати, 2009. 536 с.
4. Giay B. A magyar mint idegen nyelv/hungarológia oktatásának módszertani alapkérdései. *Magyar mint idegen nyelv/Hungarológia: tankönyv és szöveggyűjtemény*. Budapest, 1998. 427 o.
5. Györke Z. Az orosz és a magyar szomatikus frazeologizmusok egybevető vizsgálata: PhD disszertáció / Debreceni Egyetem. Debrecen, 2002. 291 o. URL: <https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/79736/ertekezes.pdf?sequence=4&isAllowed=y>.
6. Hadrovics L. Magyar frazeológia. Történeti áttekintés. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1995. 409 o.
7. Károly S. Általános és magyar jelentéstan. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970. 414 o.
8. Zsemlyei J. A magyar nyelv szókészlete és szótárai. Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár, 2014. URL: http://rmsz.ro/uploaded/tiny/files/eokt/01_-_zsemlyei_janos/05allandosult_kapcsolatokk55.pdf.

REFERENCES

1. Berta E.T. (2017) Frazeologizmy iz somatichnym komponentom u suchasnykh uhorskii ta ukrainskii movakh [Somatic Phraseologisms in Modern Hungarian and Ukrainian]. *Visnyk KNLU. Seriiia Filolohiia*. Tom 20. № 2. S. 54–62 [in Ukrainian].
2. Venzhynovych N. (2019) Frazemy z komponentamy-somatyzmamy u tvorakh M. Matios ta V. Shkliara [Phrases with Component- Somatisms in Compositions by M. Matios and V. Shchlar]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia: Filolohiia*. Vypusk 2 (42). S. 13–21 [in Ukrainian].
3. Lyzanets P. (2009) Ukrainsko-uhorskyi slovnyk stalykh slovospoluchen ta vyraziv [Ukrainian-Hungarian Dictionary of Regular Phrases and Expressions]. Uzhhorod: Karpaty. 536 s. [in Ukrainian, in Hungarian].
4. Giay B. (1998) A magyar mint idegen nyelv/hungarológia oktatásának módszertani alapkérdései. *Magyar mint idegen nyelv/Hungarológia: tankönyv és szöveggyűjtemény*. Budapest. 427 s. [in Hungarian].
5. Györke Z. (2002) Az orosz és a magyar szomatikus frazeologizmusok egybevető vizsgálata: PhD disszertáció / Debreceni Egyetem. Debrecen. 291 s. URL: <https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/79736/ertekezes.pdf?sequence=4&isAllowed=y> [in Hungarian].
6. Hadrovics L. (1995) Magyar frazeológia. Történeti áttekintés. Budapest: Akadémiai Kiadó. 409 s. [in Hungarian].
7. Károly S. (1970) Általános és magyar jelentéstan. Budapest: Akadémiai Kiadó. 414 s. [in Hungarian].
8. Zsemlyei J. (2014) A magyar nyelv szókészlete és szótárai. Erdélyi Tankönyvtanács, Kolozsvár. URL: http://rmsz.ro/uploaded/tiny/files/eokt/01_-_zsemlyei_janos/05allandosult_kapcsolatokk55.pdf [in Hungarian].

PHRASEOLOGICAL UNITS IN THE PROCESS OF TEACHING HUNGARIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract. The article in question deals with yet abstruse question of the Hungarian language phraseology – specifically the role of phraseological units in the process of teaching Hungarian as a foreign language. The significance of the phraseological units in the study of any language as a foreign one has been duly noted, since they express the spiritual heritage of each nation, act as a sort of ambassadors of a linguistic culture, expand the student’s vocabulary, contribute to development of interest in learning of a foreign language, form the capability to understand the content of authentic texts. Taking into account the relevance of studying the Hungarian language by students of higher educational institutions, the need for the understanding of the phraseological units in the course of mastering Hungarian as a foreign language has increased, in particular, their role in formation of communicative competence in the Russian-speaking students.

The analysis of the study has shown that the issue of involvement of phraseological units in the course of teaching Hungarian as a foreign language neither in Hungarian nor in Ukrainian linguodidactics has never been the subject of a separate study. The article deals in detail with classification issues of phraseological units developed by Sh. Karoi, L. Hadrovych and Ya. Zhemiei. It is the classification approach itself of the last scientist mentioned was taken as a basis for choosing PU (phraseological unit), and it is recommended to study. Attention has also been paid to recommendations of B. Hioi with regard

to the fact that at the initial stage of language learning, the grammatical forms of the PUs shall be primarily absorbed as the lexical ones, that is, without any grammar-related explanation.

The article substantiates the need for formation of a phraseological minimum as a component of the Hungarian linguodidactics, in particular during teaching of Hungarian language as a foreign one. A potential method for studying of the PU has been discussed, specifically when a kind of educational cards may be involved as a tutorial aid, similarly the attention has also been paid to importance of including the phraseological material into exercises and texts that are intended for the students for exercising. The expediency of a gradual and step-by-step introduction of the phraseological units into vocabulary of the students has been pointed out, aiming at mastering of 1 phraseological unit during study of 15 lexical units. A list of phraseological units has been proposed for learning at the initial stage of mastering the Hungarian language, for the level of a common user.

Keywords: phraseology, phraseological units, phraseological system, fixed expression, Hungarian as a foreign language.

© Талабірчук О., 2020 р.

Оксана Талабірчук – кандидат філологічних наук, доцент кафедри угорської філології, Ужгородський національний університет, Ужгород, Україна; <https://orcid.org/0000-0001-9323-1390>.

Oksana Talabirchuk – Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of Hungarian Philology, Uzhhorod National University, Uzhhorod, Ukraine; <https://orcid.org/0000-0001-9323-1390>.